

آموزش هنر

سال دوم
دوره‌ی متوسطه‌ی حرفه‌ای

۱

۳

۹

۳

وزارت آموزش و پرورش

سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

آموزش هنر

(دوره ی متوسطه ی حرفه ای)

برنامه ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: شورای برنامه ریزی و تألیف کتاب‌های درسی دانش آموزان با نیازهای ویژه

نام کتاب: آموزش هنر- کد ۱۸۲/۱

مؤلفان: فرزانه کوچک خانی، زهرا معینی، فریده رئیسی ماکیان، پدram حکیم زاده

ویراستار: بهروز راستانی

حروف چینی: شیوا پور محمد

مدیریت امور چاپ و تولید: سید احمد حسینی

آماده سازی و نظارت بر چاپ: اداره ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

تهران - خیابان ایرانشهرشمالی - ساختمان شماره ی ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۹-۸۸۳۱۱۶۱ - دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶ - کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وب سایت: WWW.CHAP.SCH.IR

امور فنی: زهرا محمد نظامی

تصحیح: فاطمه پزشکی

امور فنی رایانه ای: حمید ثابت کلاچاهی

مدیر هنری و طراح گرافیک: فرشته نجفی

طراح جلد: مهسا قباپی

عکاسی: اعظم لاریجانی

تصویرگران: هدا حدادی، شعله ملحوجی، فاطمه رادپور و فرشته نجفی

صفحه آرا: حسین وهابی

ناشر: اداره ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

چاپخانه: شرکت افست

ISBN

شابک ۹۶۴-۰۵-۱۵۴۲-۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه

طراحی سیستم‌های آموزشی، پرورشی و توان بخشی با توجه به رویکردهای نوین آموزشی به منظور تأمین نیازهای دانش آموزان با نیازهای ویژه از اهداف و وظایف اصلی سازمان آموزش و پرورش استثنایی به شمار می رود.

طراحی «دوره متوسطه‌ی حرفه‌ای» یک بار دیگر ندای اجرای عدالت آموزشی را در جامعه اسلامی طنین افکن می‌کند و زمینه‌های مساعد را برای به فعلیت رساندن استعدادها و توانایی‌های دانش آموزان با نیازهای ویژه فراهم می‌سازد.

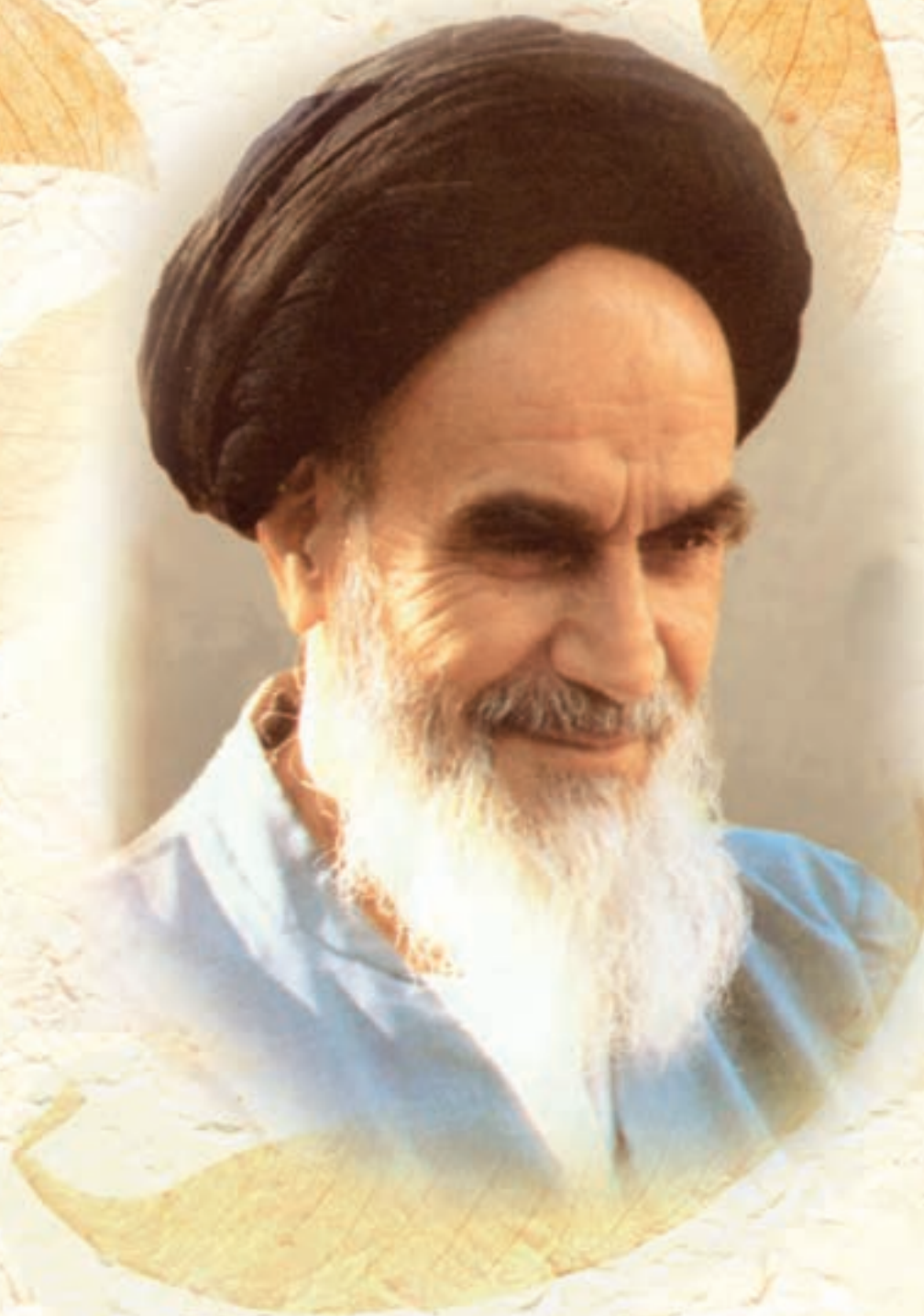
تأکید بر رویکرد حرفه آموزی در این نظام آموزشی نه تنها باعث توانمندتر شدن دانش آموزان با نیازهای ویژه در فرآیند تحصیل و یادگیری می‌گردد؛ بلکه از این طریق مدرسه به رسالت خویش که همان آماده کردن دانش آموزان برای زندگی مفید و پویا در جامعه است، دست می‌یابد.

خداوند را شاکر و سپاسگزاریم که با همّت کارشناسان و معلمان متخصص، این توفیق حاصل گردید که نسبت به برنامه‌ریزی درسی دوره‌ی متوسطه‌ی حرفه‌ای با رویکرد حرفه آموزی که با مقتضیات عمومی این دانش آموزان تناسب داشته و از انعطاف لازم برای انطباق با انواع توانایی‌ها و آمادگی‌ها برخوردار می‌باشد، اقدام نماییم .

سازمان آموزش و پرورش استثنایی بر خود واجب می‌داند از زحمات تمامی عزیزانی که در این حرکت مهم نقش اساسی ایفا کردند. به ویژه کارشناسان و معلمان مدارس استثنایی و همچنین سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی و مراکز وابسته، صمیمانه تشکر و قدردانی نماید.

امید است معلمان، کارشناسان و صاحب نظران آموزش و پرورش استثنایی با نظرات ارزشمند خود در ارتقاء کیفی برنامه‌های درسی ارائه شده، این سازمان را بیش از پیش یاری نمایند.

خدا زیباست و زیبایی را دوست دارد.

سخنی با همکاران گرامی؛

هنر پدیده‌ای جهانی است که در همه‌ی ابعاد زندگی وجود داشته است و همه‌ی انسان‌ها در حیات آن شرکت داشته‌اند. هنر هر جامعه‌ای نشانگر تمدن آن جامعه است. در جهان امروز به ویژه در قرن حاضر، درس هنر در میان عناوین موضوعات درسی دانش آموزان جایگاه ویژه‌ای یافته است. سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور، که مهم‌ترین هدف آن برنامه ریزی برای تعلیم و تربیت دانش آموزان استثنایی است، با توجه به آگاهی از اهمیت و جایگاه درس هنر برای بالا بردن سطح شناخت و تقویت خلاقیت و بروز توانایی‌های «دانش آموزان با نیازهای ویژه» بر آن شده است تا کتاب آموزش هنر را که توسط کارشناسان و متخصصان تهیه گردیده، در اختیار آنان قرار دهد. برای آموزش مناسب کتاب حاضر، توجه شما را به ویژگی‌های ساختاری آن جلب می‌کنیم:

ساختار کتاب

- ۱- تعداد دروس براساس سر فصل‌های اساسی درس هنر تنظیم شده است. این سر فصل‌ها عبارت‌اند از: نقاشی، طراحی - مبانی، کاردستی (کلاژ، کاغذ و تا، کاغذ و برش، حجم سازی)، چاپ، نمایش.
- ۲- رویکرد اصلی کتاب که توسعه‌ی مهارت‌های حسی - حرکتی است، با انجام تمرین‌های «آموزش گام به گام»، در هر مبحث درسی مورد توجه قرار گرفته است. این موضوع از یک سو به تربیت هنری و بالارفتن ذوق و خلاقیت هنری دانش آموزان می‌انجامد و از سوی دیگر زمینه را برای ایجاد توانایی‌های گوناگون حرفه‌ای فراهم می‌کند.
- ۳- آموزش مفاهیم هنری با توجه به زمینه‌ی روان‌شناختی دانش آموزان با نیازهای ویژه تدوین شده و سعی گردیده است عناوین و متن دروس، ساده و در حد توان و دانش آنان باشد و از به‌کارگیری عبارات ثقیل و دور از ذهن خودداری شده است.
- ۴- معلم می‌تواند با توجه به تفاوت شرایط اجتماعی، فرهنگی و جغرافیایی دانش آموزان، تمرین‌های مناسبی را برای آن درس، مشابه با تمرین‌های ارائه شده، طراحی و اجرا کند.

روش های تدریس

طراحی آموزشی برای درس هنر باید به گونه‌ای باشد که در کلاس فضایی آرام، آزاد و با نشاط بیافریند تا بستر مناسبی برای بروز استعدادها، خلاقیت‌ها و همچنین ارضای نیازهای دانش آموزان

به زیباشناسی و آفرینش هنری را فراهم آورد.

در فرآیند فعالیت‌های یاددهی-یادگیری می‌توان از همه‌ی روش‌های تدریس که اساس آن‌ها فعالیت و مشارکت دانش‌آموز است، استفاده کرد و علاوه بر مشارکت دانش‌آموز در فرآیند تجربه‌های یادگیری، زمینه‌ی بروز خلاقیت او را نیز فراهم نمود. تلفیق رشته‌های هنری نیز در هر جا که میسر است، باید انجام شود.

نکات قابل توجه در فرآیند یاددهی - یادگیری

- بیش‌تر وسایلی که در متن درس‌ها پیش بینی شده، در دسترس (و یا دور ریختنی) است و به راحتی تهیه می‌شود.

- بهتر است در پایان هر جلسه، فهرست وسایل مورد نیاز جلسه‌ی بعد را به اطلاع دانش‌آموزان برسانید.

- برای ایجاد اعتماد به نفس، دانش‌آموزان را عادت دهید به طور مستقل کارکنند. البته در مواردی که لازم می‌دانید، برای گسترش روحیه‌ی همکاری، انجام برخی فعالیت‌ها به صورت گروهی توصیه می‌شود.

- در ابتدای شروع هر فعالیت، اقدامات لازم جهت مشاهده‌ی محیط اطراف یا نمونه کارهای عملی را فراهم کنید.

- دانش‌آموزان را تشویق کنید بعضی از فعالیت‌ها را به صورت گروهی در کلاس اجرا کنند.

- لازم است بر فعالیت‌های دانش‌آموزان دقت و نظارت کامل داشته باشید و آن‌ها را راهنمایی کنید تا از وسایل و ابزار خود به خوبی نگه‌داری کنند.

- در انتهای هر چند درس می‌توانید نمایشگاهی از آثار دانش‌آموزان تشکیل دهید.

- دانش‌آموزان را تشویق کنید که تا در حد خود از قدرت تخیل و تفکرشان استفاده کنند و در هنگام کار، به آن‌ها آزادی عمل بدهید تا مطابق با سلیقه و نظر خود فعالیت کنند. هم‌چنین از تحمیل نظرات خود پرهیز کنید تا آنان از ساخت نمونه‌های کلیشه‌ای بپرهیزند.

- دانش‌آموزان علاقه‌مند به انجام فعالیت‌ی ویژه می‌توانند با نظارت والدین خود، آن را با طرح جدیدی در ساعات اوقات فراغت تکرار کنند.

ارزش‌یابی

کتاب حاضر شامل بیست و شش درس می‌باشد و همکاران گرامی می‌توانند بر اساس علایق و توانمندی دانش‌آموزان، بیست عنوان درس را آموزش داده و در ارزش‌یابی مورد لحاظ قرار دهند. طی فرایند ارزش‌یابی، فعالیت‌های فردی و گروهی دانش‌آموز و نتیجه‌ی این فعالیت‌ها که محصول هنری اوست، با مشارکت آموزگار، خود دانش‌آموز و هم‌کلاس‌های او مورد سنجش و قضاوت قرار می‌گیرد.

فهرست

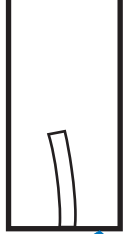
طراحی، مبانی (۱) // ترکیب بندی سطح های ساده (مربع - مثلث - دایره) ۱۰		۱
کاردستی (۱) // ساخت پاکت با قفل گل شبدر..... ۱۲		۲
چاپ (۱) // چاپ برگ با مسواک..... ۱۴		۳
طراحی، مبانی (۲) // ترکیب دو سطح (مربع - دایره)..... ۱۸		۴
نمایش (۱) // اجرای بدون کلام (۱)..... ۲۲		۵
کاردستی (۲) // ساخت تابلوی موزائیک..... ۲۴		۶
طراحی، مبانی (۳) // ترکیب دو سطح (مربع - مثلث) ۲۶		۷
چاپ (۲) // چاپ با اسکاچ ظرف شویی..... ۳۰		۸
کاردستی (۳) // ساخت تابلوی چهارفصل با روش موزائیک (الف) ۳۴		۹
نمایش (۲) // اجرای بدون کلام (۲)..... ۳۸		۱۰
طراحی، مبانی (۴) // ترکیب دو سطح (مثلث - دایره)..... ۴۰		۱۱
کاردستی (۴) // ساخت تابلوی چهارفصل با روش موزائیک (ب) ۴۴		۱۲
چاپ (۳) // چاپ روی پارچه (الف) - ابر و باد..... ۴۸		۱۳

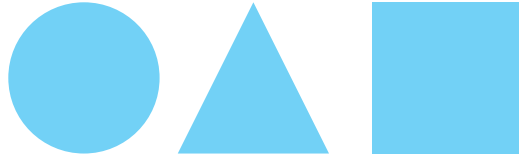

طراحی، مبانی (۵) / ترکیب سه سطح (مربع - مثلث - دایره).....	۵۰		۱۴
کاردستی (۵) / تزئین گلدان با خمیر چسب چوب - (الف).....	۵۴		۱۵
چاپ (۴) / چاپ روی پارچه (ب) - رومیزی آشپزخانه.....	۵۶		۱۶
نقاشی (۱) / نقاشی با سه سطح (مربع - مثلث - دایره).....	۶۰		۱۷
چاپ (۵) / روش خراش دادن (الف) - ساخت تابلو.....	۶۲		۱۸
نمایش (۳) / اجرای بدون کلام (۳).....	۶۴		۱۹
نقاشی (۲) / آشنایی با نقوش سنتی ایرانی - اسلامی.....	۶۶		۲۰
کاردستی (۶) / تزئین گلدان با خمیر چسب چوب - (ب).....	۶۸		۲۱
نمایش (۴) / اجرای بدون کلام (۴).....	۷۰		۲۲
کاردستی (۷) / ساخت جامدادی.....	۷۲		۲۳
چاپ (۶) / روش خراش دادن (ب) - ساخت تابلو.....	۷۴		۲۴
کاردستی (۸) / حجم‌سازی با روش فتیله‌ای - ساخت گلدان.....	۷۶		۲۵
نقاشی (۳) / نقاشی با تکنیک آزاد.....	۸۰		۲۶

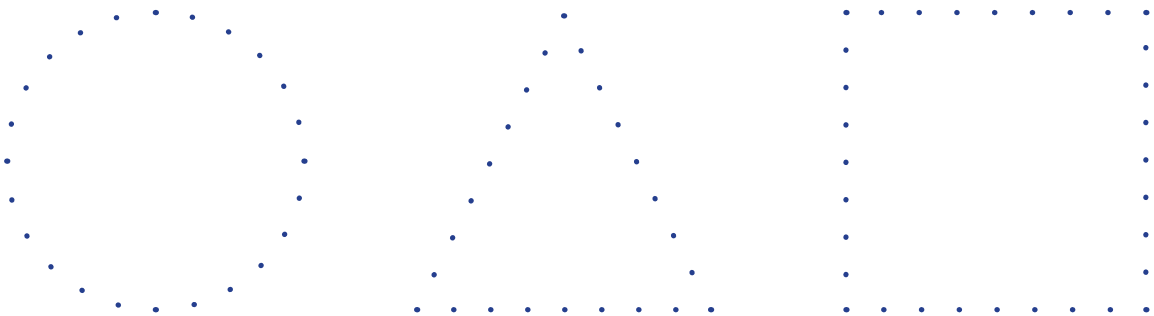
آشنایی با سطح های ساده (مربع - مثلث - دایره)

وسایل و مواد مورد نیاز :

- مقوای سیاه
- خط کش
- چسب مایع
- قیچی
- مداد نرم
- پاک کن
- کاغذ سفید A₄

نقطه های زیر را با مداد نرم به هم وصل کنید.

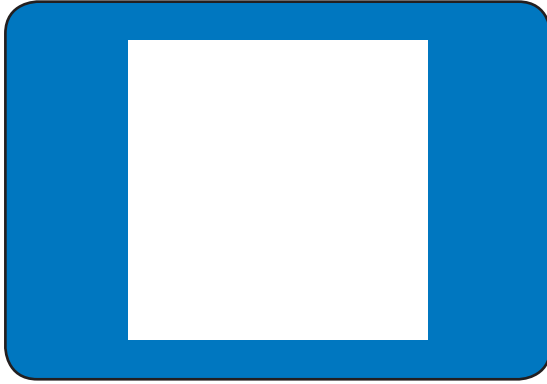
به شکل های بالا « سطح » می گوئیم.

« از ترکیب یا تغییر شکل های مربع، مثلث و دایره، شکل های هندسی دیگری ایجاد می شود »

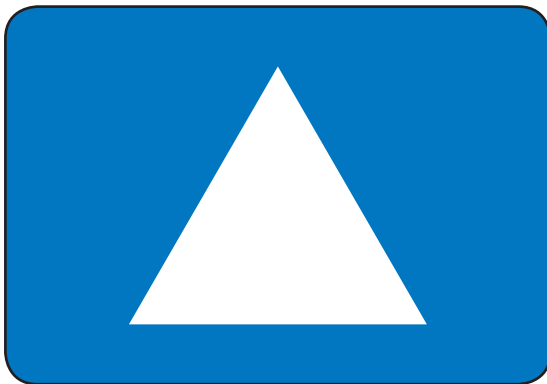

گام به گام انجام دهید :

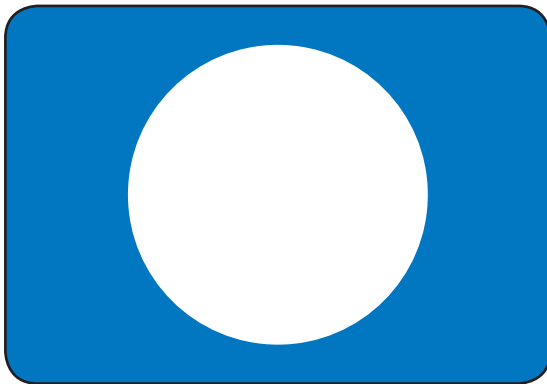
۱- سه برگ کاغذ A_۴ بردارید و در هر یک از آن ها کادری با ابعاد ۱۵ × ۱۵ سانتی متر رسم کنید.

۲- در کاغذ اول ، یک مربع مقوایی، متناسب با اندازه ی کادر، ببرید و بچسبانید.

۳- در کاغذ دوم، یک مثلث مقوایی، متناسب با اندازه ی کادر، ببرید و بچسبانید.

۴- در کاغذ سوم، یک دایره ی مقوایی، متناسب با اندازه ی کادر، ببرید و بچسبانید.

ساخت پاکت با قفل گل شبدر

وسایل و مواد مورد نیاز :

- کاغذ رنگی
- کاغذ کاربن
- مداد
- قیچی
- طرح مورد نظر

گام به گام انجام دهید :

- ۱- طرح مورد نظر را با کاغذ کاربن بر روی کاغذ رنگی خود منتقل کنید.

- ۳- از روی خطوط نقطه چین، کاغذ خود را به طرف داخل تا بزنید.

- ۲- با قیچی، خطوط طرح را به دقت ببرید.

۵- سپس شماره‌ی ۳ زیر شماره‌ی ۲ قرار می‌گیرد

۴- دقت کنید، ترتیب داخل هم قرار دادن گل برگ‌ها از روی شماره، چنین است: ابتدا شماره‌های ۱ و ۲ داخل هم قرار می‌گیرند.

۷- با داخل هم قرار دادن لبه‌های پاکت به دست آمده، گل شبدر زیبایی به وجود می‌آید که قفل پاکت شما هم هست.

۶- و شماره‌ی ۴ زیر شماره‌ی ۳.

چاپ برگ با مسواک (رنگ افشانی)

وسایل و مواد مورد نیاز :

- مقوّا در اندازه دلخواه (حداقل سایز A₄)
- رنگ‌های گواش (۳ رنگ)
- برگ‌های طبیعی در شکل و اندازه‌ی متفاوت
- مسواک
- روزنامه

گام به گام انجام دهید :

۱- سطح میز را با روزنامه بپوشانید.

۲- مقوای خود را روی میز قرار دهید.

۳- برگ‌ها را با ترکیبی که دوست دارید، بر روی مقوّا بچینید.

۴- سه یا چهار رنگ گواش را به دلخواه بردارید و هریک را جداگانه با کمی آب رقیق کنید.

۵- مسواک را به اولین رنگ انتخابی خود آغشته کنید و آن را با فاصله‌ی ۱۵ تا ۲۰ سانتی متر، نگه دارید. سپس با یک تکه مقوای ضخیم و یا خط کش روی مسواک بکشید (از کاغذ به طرف خودتان)؛ به این ترتیب ذرات رنگ به صورت ریز و درشت بر سطح مقوای پاشیده می شود.

۶- پس از اولین رنگ افشانی، رنگ بعدی خود را انتخاب کنید .

۷- مسواک را با آب بشویید تا تمیز شود. سپس با دومین رنگ انتخابی خود بخش دیگر از تابلو را رنگ افشانی کنید.

۸- باقی مانده‌ی فضای مقوای را نیز با رنگ سوم رنگ افشانی کنید.

۱۰- خواهید دید که شکل برگ‌ها به زیبایی بر روی مقوّا نقش بسته است.

۹- بسیار با دقّت و آهسته، برگ‌ها را از روی مقوّا بردارید.

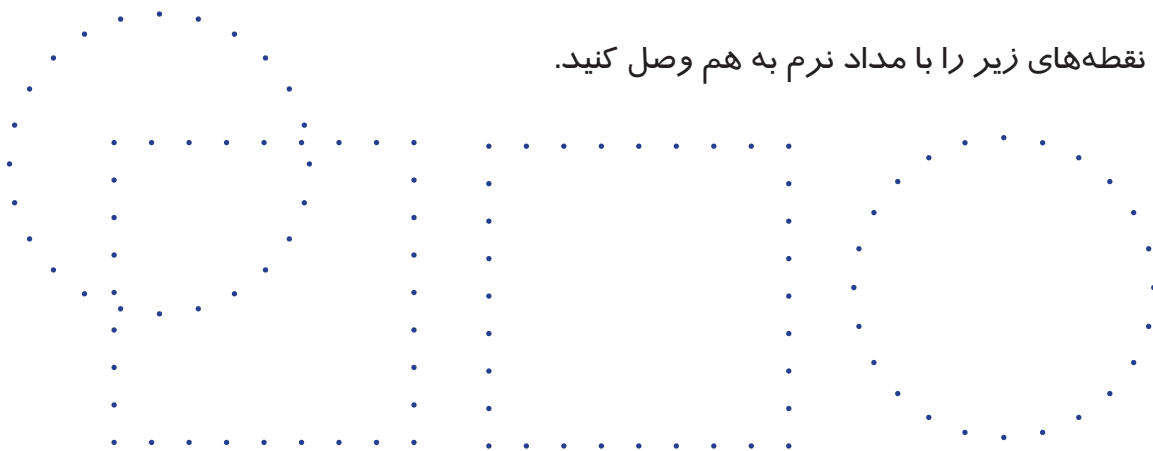

ترکیب دوسطح (مربع - دایره)

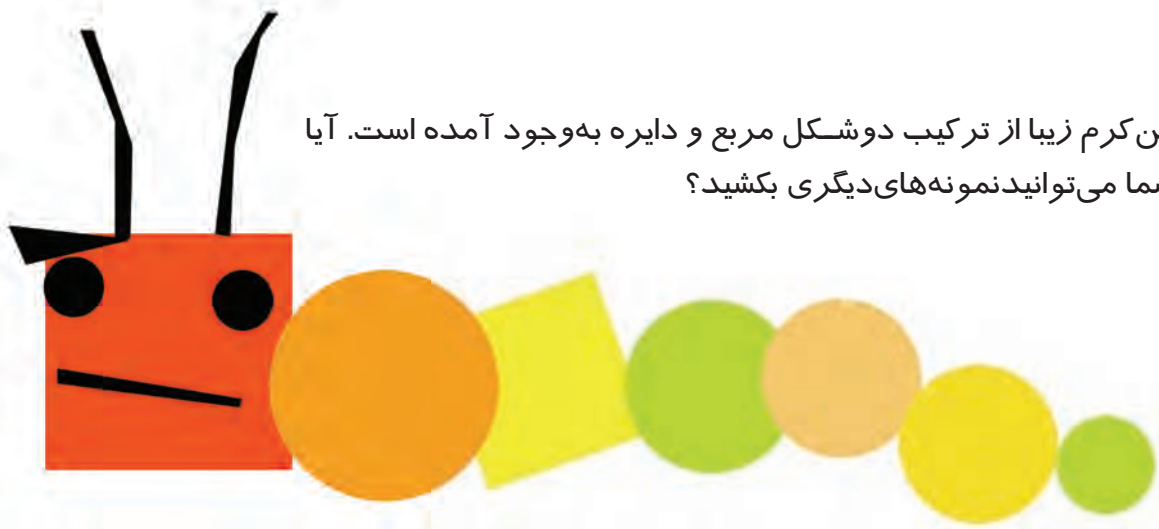
وسایل و مواد مورد نیاز:

- مدادهای رنگی یا رنگ‌های گواش
- قلم موی نرم
- خط‌کش
- مداد نرم
- کاغذ سفید A4
- پاک‌کن

نقطه‌های زیر را با مداد نرم به هم وصل کنید.

این کرم زیبا از ترکیب دوشکل مربع و دایره به وجود آمده است. آیا شما می‌توانید نمونه‌های دیگری بکشید؟

گام به گام انجام دهید:

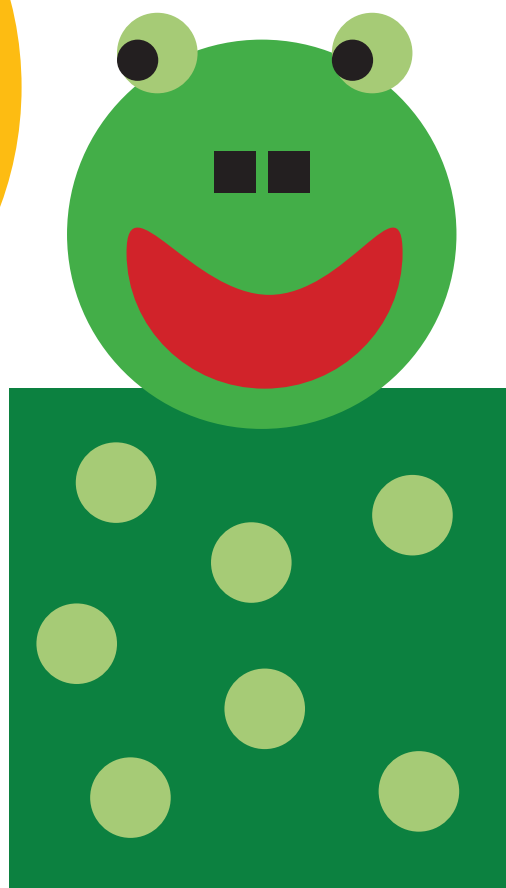
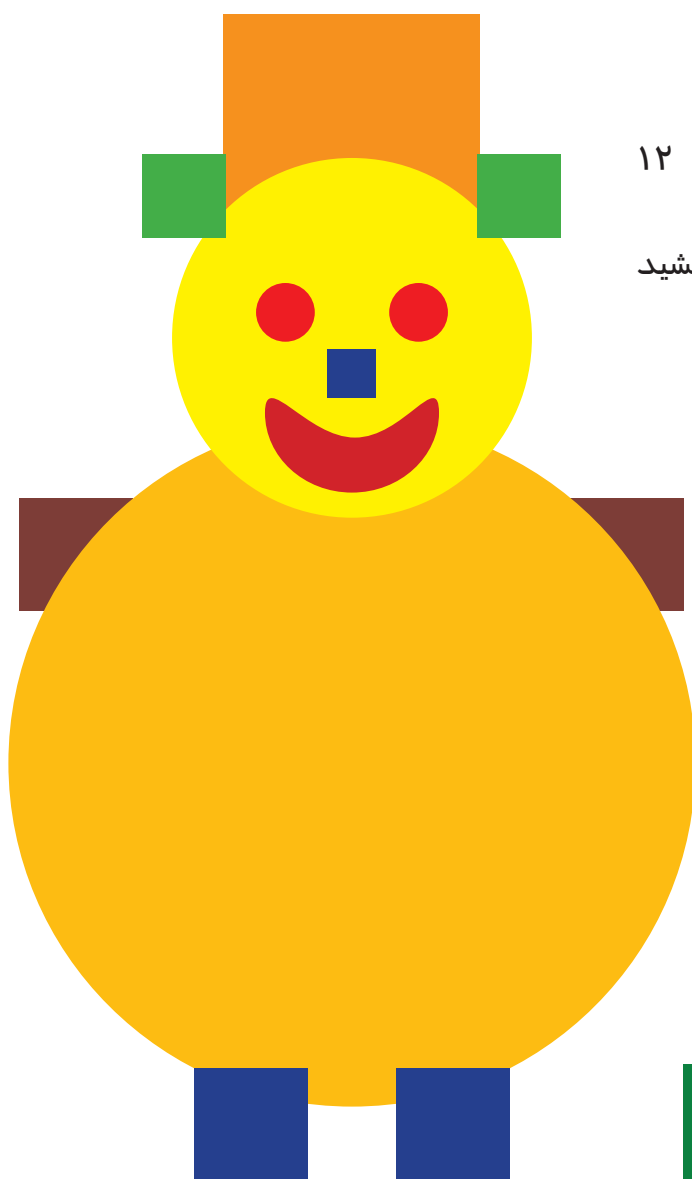
۱- حالا دو کاغذ A_۴ بردارید.

۲- در آن ها کادری با ابعاد ۱۷ × ۱۲

سانتی متر رسم کنید.

۳- با مربع و دایره ، شکل های ساده بکشید

و رنگ کنید.

به نمونه‌های زیر توجه کنید.

